

پیشگفتار

قرن بیست و یکم چالشهای جدیدی را پیش روی متولیان تعلیم و تربیت قرار داده است. تحولات دانش جهانی درباره یادگیری، حل مسائل یادگیری فراگیران را ایجاب می کند. درک چگونگی یادگیری و منابع آن، محور تصمیم گیری درباره چگونگی یاددهی - یادگیری در محیطهای آموزشی است. از این رو، روان شناسان با مطالعه عناصر آن درصدد تحقق یاددادن برآمده اند.

امروزه، دانش آموزان در دنیایی زندگی می کنند که علم در کوچک ترین مسائل زندگی آنها نفوذ کرده است و شاید بتوان گفت هیچ سازمان یا نهادی وجود ندارد که بتواند تمام علوم را به دانش آموزان بیاموزد. گسترش روزافزون علم و شاخه های متعدد آن به قدری سریع است که آموزش آن از سوی نهادهایی چون آموزش و پرورش امکان پذیر نیست. مهم ترین وظیفه آموزش و پرورش در این عصر، با توجه به پیچیدگی و گسترش علوم، چه چیز یاد گرفتن نیست، بلکه چگونه یاد گرفتن است. به عبارت دیگر، آموزش و پرورش باید به دانش آموزان شیوه های یادگیری و چگونه آموختن را یاد دهد (حسینی رامشه، ۱۳۷۷).

با وجود این، متأسفانه در اغلب کلاسها از روشهای سنتی و غیر فعال استفاده می شود و معلم می کوشد اطلاعات و مفاهیم را در ذهن دانش آموزان انبار کند. در چنین وضعیتی، دانش آموزان حالت انفعالی دارند و در امر آموزش مشارکت نمی کنند (سیف، ۱۳۸۰).

در چنین شرایطی مدرسه و ساختار آموزشی آن، مؤلفه های اصلی مثلث پویای تدریس را دربر نمی گیرد و معلم به عنوان تنها منبع و عامل کلیدی در کلاس ایفای نقش می نماید. این در حالی است که امروزه سیر تحولات عظیم و روزافزون موجب شده است در خصوص تغییر از انتقال دانش به یاددادن یادگیری، گامهای

جدید و اساسی برداشته شود، طوری که معلم به عنوان تنها منبع یادگیری تلقی نمی‌گردد و از منابع متعدد و متنوع یادگیری استفاده می‌شود. کتاب حاضر، با هدف آشنایی با انواع منابع یادگیری و کاربرد آن در فرایند یاددهی-یادگیری و نیز توانایی طراحی تجارب یادگیری مبتنی بر کاربرد منابع آن تألیف شده است. فصل اول کتاب به بررسی ماهیت یادگیری و انواع منابع یادگیری اختصاص دارد. فصل دوم به نقش هر یک از منابع یادگیری می‌پردازد. در این فصل نقش معلم در جریان یادگیری، فراگیر به عنوان یک منبع یادگیری، مواد و وسایل آموزشی و رایانه هر کدام در گفتار جداگانه‌ای بحث می‌شود. در فصل سوم سبکهای یادگیری، چرخه یادگیری و نقشهای منابع یادگیری بررسی می‌گردد. فصل چهارم به روشهای استفاده از منابع یادگیری می‌پردازد و در آن بازدید و گردش علمی، یادگیری از راه بازی و سرگرمی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصل پنجم آشنایی با مراکز تولید رسانه‌های آموزشی، مواد آموزشی و مراکز ارائه‌کننده خدمات فرهنگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت در پیوست کتاب سایتهای مختلف تعلیم و تربیت معرفی شده‌اند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته علوم تربیتی، گرایش آموزش ابتدایی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «روشهای استفاده از منابع یادگیری» به ارزش ۲ واحد تدوین شده است و به دلیل نبود هیچ منبعی برای این درس گامی مهم در جهت آشنایی با منابع مختلف یادگیری و توسعه و ترویج آن است که کمبود آن در منابع درسی مشهود می‌باشد.

مؤلفان وظیفه خود می‌دانند از زحمات داوران محترم، معاونت محترم پژوهشی سازمان «سمت»، مدیریت محترم امور پژوهشی و ارزشیابی «سمت»، معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی و ویراستار علمی کتاب، آقای دکتر خلیل سلطان‌القرایی، تقدیر و تشکر نمایند.

دکتر اکبر سلیمان‌نژاد

محمد وفائی‌مهر